

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๑

ฉบับที่ ๒๓๙

เมษายน ๒๕๕๔

ISSN 0857-7064

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

*** ขอแสดงความยินดีในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา บริสุทธิ์ ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกราชบัณฑิตยสถาน ดร.โสภณ ชูพิกุลชัย ขปิลมันน์ ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นอุปนายกราชบัณฑิตยสถาน คนที่ ๑ และศาสตราจารย์พิเศษสันต์ โรจนสุนทร ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ เป็นอุปนายกราชบัณฑิตยสถาน คนที่ ๒ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ประวัติ

นายกราชบัณฑิตยสถาน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ปัญญา บริสุทธิ์

ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ประเภทจิตรกรรมศิลป์ สาขาจิตรกรรมไทย

วัน เดือน ปี เกิด ๙ มีนาคม ๒๔๘๔

บิดา มารดา นายมบุญ-คุณหญิงโกสุ่ม บริสุทธิ์

คุณวุฒิ

- อักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖
- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาตะวันตก) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘
- Docteur de l'Université de Paris (Mention Très Honorable) ประเทศฝรั่งเศส, ๒๕๑๐
- ปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๓๔

ตำแหน่ง

- นายกราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการปรับปรุงหลักเกณฑ์การทับศัพท์
- บรรณธิการที่ปรึกษาคณะกรรมการจัดทำสารานุกรมไทย

เกียรติคุณ

- เหรียญคุณวีมาลา เข็มศิลปวิทยา ประจำปี ๒๕๕๓
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก, ๒๕๔๐
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของตระกูลปาล์มส์ อากาเดมีกส์ (Commandeur dans l' Ordre des Palmes Académiques) จากรัฐบาลฝรั่งเศส ในฐานะนักวิชาการผู้มีผลงานดีเด่นในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาภาษาฝรั่งเศสและวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส, ๒๕๓๓
- ได้รับคัดเลือกให้เป็น “ลูกที่มีความกตัญญูดีเด่นตัวอย่างสูงต่อแม่” ประจำปี ๒๕๔๑ จากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- กิตติยาจารย์ สาขามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑
- ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕
- นิลิตเก๋อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดีเด่น พ.ศ. ๒๕๕๒
- นายกราชบัณฑิตยสถาน วาระที่ ๑, ๒๕๕๒-๒๕๕๔

ผลงานสำคัญ

- “โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย”. ได้รับทุนวิจัยจากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๒
- โอเดียนสโตร์พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๓ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดแปลเป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๔
- “การศึกษาสภาพสังคมไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จากเอกสารสำคัญทางวรรณคดีไทยสมัยนั้น”. ได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๖ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๘
- ชนชาติต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีน (แปล). โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ศ. ๒๕๒๕
- วรรณกรรมเชิงปรัชญาของฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๙ (ได้รับรางวัลแต่งตำราจากโครงการส่งเสริมการสร้างตำราของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล. ราชบัณฑิตยสถานพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๓๓, พ.ศ. ๒๕๓๗, พ.ศ. ๒๕๔๒
- วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท. ราชบัณฑิตยสถานพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๓๔ และ พ.ศ. ๒๕๔๒

ประวัติ

อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน คนที่ ๑

ดร.โสภา ชูพิกุลชัย ชัยปิลมันน์

ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ประเภทวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยา
วัน เดือน ปีเกิด ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๔

คุณวุฒิ

- คุรุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโท จิตวิทยาสังคม มหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นโคโลราโด สหรัฐอเมริกา
- ปริญญาเอก จิตวิทยาและการให้บริการปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นโคโลราโด สหรัฐอเมริกา

ตำแหน่ง

- อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน คนที่ ๒
- ประธานบรรณาธิการจัดทำสารานุกรมจัดทำศัพท์จิตวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน
- ประธานกรรมการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางจิตวิทยาและสังคม ราชบัณฑิตยสถาน
- ประธานมูลนิธิโสภามาธารน้ำใจเพื่อพัฒนาสังคมไทย
- ที่ปรึกษางานด้านพัฒนาบุคลากรกลุ่มบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก
- ผู้อำนวยการโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- กรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- ผู้อำนวยการหลักสูตรอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เกียรติคุณ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้น ๑
- ประกาศเกียรติคุณจากคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติให้เป็นผู้จัดรายการโทรทัศน์ดีเด่น สร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติ ด้านเด็กและเยาวชน, ๒๕๒๕
- ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตดีเด่นในสาขาอาจารย์ จากมูลนิธิศาสตราจารย์ นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว, ๒๕๓๔
- ประกาศเกียรติคุณเป็นผู้อาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดดีเด่นจากศูนย์ประสานงานกลางองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๕

ผลงาน

- อาชญากรรม: หนึ่งในวิกฤตสังคม มุมมองทางจิตวิทยา เพื่อการป้องกันและแก้ไข, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘
- บุคลิกภาพ และพัฒนาการ: แนวโน้มสู่การมีพฤติกรรมปกติหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘
- อาหารเสริมคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

ประวัติ

อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน คนที่ ๒

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สันตติ โจนินสุนทร

ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

วัน เดือน ปี เกิด ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

คุณวุฒิ

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๑ ปี (ได้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ)
- B.Sc (Geology) University of Western Australia (Colombo Plan scholarship)
- M.S. (Soil Science) Oregon State University (USAID scholarship)
- Ph.D. (Soil Science) Oregon State University (Rockefeller scholarship)
- ปริญญาหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑ (วปรอ ๓๑๑) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ตำแหน่ง

- หัวหน้าฝ่ายวิจัย มูลนิธิโครงการหลวง
- กรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นายกลสมาคมนดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย
- คณะอนุกรรมการติดตามและพัฒนาระบบวิจัยของประเทศ ในคณะกรรมการวิชาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร และโทรคมนาคม วุฒิสภา
- อาจารย์ภาควิชาปฐพีวิทยา ผู้ช่วยคณบดี คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- รองผู้ว่าการ, ผู้ว่าการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- ประธานสภามนตรี สหาคมนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวิชาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน วุฒิสภา
- ผู้จัดการ มูลนิธิวิจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ประธานกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
- ประธานสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประธานที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กรรมการมูลนิธิโครงการหลวง
- ประธานกรรมการ มูลนิธิสวนหลวง ร.๙
- กรรมการวิวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

เกียรติคุณ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่าง ๆ ดังนี้ เภริยรัตน์ภรณ์ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย ประถมาภรณ์ช้างเผือกตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ ตติยจุลจอมเกล้า มหาวชิรมงกุฎ
- นักวิจัยดีเด่น สหาคมนวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (จัดทำแผนที่ดินฉบับใหม่ของประเทศไทย)
- ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิก Sigma Xi Society of North America
- Chairman, Governing Board, Asia Pacific Center for Transfer of Technology (ESCAP-APCTT) Bangalore, India
- ได้รับโล่เกียรติคุณ Member of PROSEA Board of Trustees จากปี ๑๙๙๐ - ๑๙๙๓ Jakarta ๑๙๙๓.
- ได้รับโล่เกียรติคุณจากสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในฐานะเป็นผู้บรรยายในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ครบ ๑๐ ปี การศึกษา
- ได้รับเชิญให้เป็น Key note Lecturer ในการประชุมนานาชาติ World Congress of Soil Science ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
- ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ในสาขาวิชาปฐพีวิทยา ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตรกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอเชิญผู้สนใจสมัครเข้าร่วมการประชุมวิชาการราชบัณฑิตสัญจร สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน

เรื่อง แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับประเทศไทย

ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๘.๐๐-๑๗.๓๐

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โทรศัพท์หมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๕๖๖-๗๐ ต่อ ๔๐๐๙, ๔๐๒๙, ๔๐๑๖, ๔๐๑๑

สรุปบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

● วันพุธที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาปรัชญา สาขาวิชาอภิปรัชญาและญาณวิทยา บรรยายเรื่อง *กฎเกณฑ์การสืบราชสมบัติของไทย* ความโดยสรุปว่า เมื่อรัฐจำเป็นต้องมีการปกครองรัฐ เรื่องราวเกี่ยวกับผู้ปกครองหรือประมุขของรัฐย่อมเป็นกฎเกณฑ์การปกครองรัฐประการหนึ่งซึ่งจะต้องกำหนดรูปแบบคุณสมบัติ วิธีเข้าสู่ตำแหน่ง วาระ อำนาจหน้าที่ และการพ้นจากตำแหน่งให้ชัดเจน ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมาแต่โบราณ คุณลักษณะสำคัญของพระมหากษัตริย์คือการเป็นที่พึ่งแก่ราษฎรได้ ที่พึ่งในที่นี้หมายถึงทั้งในด้านการบำรุงขวัญ การทำให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินได้ ผันฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ซึ่งเป็นเรื่องของพิธีกรรมและบุญญาธิการ ในด้านการปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตรายต่าง ๆ โดยเฉพาะข้าศึกศัตรู ซึ่งเป็นเรื่องของการเป็นนักรบผู้กล้าสามารถ และในด้านการบำบัดทุกข์บำรุงสุขซึ่งเป็นเรื่องของความให้ความเป็นธรรม ประมุขแบบนี้มีการสืบทอดความเป็นผู้นำและผู้สำเร็จราชการแผ่นดินมาแต่โบราณ ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นี้ไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญ ในบางประเทศได้กำหนดกฎเกณฑ์นี้ไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญก็จัดทำให้มีกฎหมายว่าด้วยการนี้เป็นการเฉพาะ ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศหลังตามกฎเกณฑ์การสืบราชสมบัติของไทยในความหมายที่ว่า เป็น “กฎ” คือ สิ่งที่เกิดขึ้นไว้เป็นแบบแผนและ “เกณฑ์” คือ สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามที่เป็นจริงดังที่ได้พัฒนามาบนพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ คตินิยมทางศาสนา จารีตประเพณี การเมือง และกฎหมาย ในช่วงศตวรรษแรกของการสถาปนากรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๙๓-๒๐๑๑) ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าการสืบราชสมบัติมีกฎเกณฑ์หรือไม่ และมีว่าอย่างไร แต่การที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงตั้งพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระนามพระรามนคร ไปครองเมืองลพบุรีอันเป็นเมืองหน้าด่านติดต่อกับชายแดนอาณาจักรขอมและอาณาจักรสุโขทัย ทั้งต่อมาพระรามนครก็ได้ขึ้นครองราชย์ เป็นเหตุให้ในรัชกาลหลัง ๆ มีธรรมเนียมตั้งพระราชโอรสพระองค์ใหญ่เป็นพระรามนคร และได้ขึ้นครองราชย์เช่นกัน แสดงว่าน่าจะมีกฎเกณฑ์บ้างแล้ว การสืบราชสมบัติในสมัยแรกตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ยังคงใช้ธรรมเนียมเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายคือการมอบราชสมบัติแก่กรมพระราชวังบวรสถานมงคล พระมหาอุปราชซึ่งเป็นการอนุโลมตามกฎเกณฑ์โบราณ ในสถานการณ์ที่ไม่มีสมเด็จพระพุทธเจ้า แต่การกรมพระราชวังบวรฯ สวรรคตไปก่อนแล้ว และพระมหากษัตริย์ไม่ได้ทรงตั้งกรมพระราชวังบวรฯ พระองค์ใหม่ บรรดาผู้มีส่วนได้เสียสำคัญในแผ่นดินคือ “พระบรมวงศานุวงศ์ เลนาบตี สมณชีพราหมณ์” จะถือเป็นอำนาจและหน้าที่ประชุมปรึกษากันอัญเชิญเจ้านายพระองค์หนึ่งขึ้นสืบราชสมบัติ

การสืบราชสมบัติในอนาคตหากราชบัลลังก์จะว่างลงจึงต้องดำเนินการตามกฎหมายและเกณฑ์ดังกล่าวคือมาตรา ๒๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรที่ว่าเมื่อเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ตามกฎเกณฑ์แล้วด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาในขณะนั้นทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมสภาทั้งสองร่วมกัน ในกรณีที่เหตุเกิดระหว่างการยุบสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา และให้วุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในเรื่องนี้ได้ ในการประชุมรัฐสภาให้ประธานรัฐสภาแจ้งรัฐสภาเพื่อทราบและให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ ในกรณีเช่นนี้ไม่ต้องการความเห็นชอบของรัฐสภา ซึ่งตรงกับข้อความในมาตรา ๖ แห่งกฎเกณฑ์โบราณที่ว่า “เมื่อใดถึงกาลอันจำเป็น ก็ให้พระรัชทายาทพระองค์นั้นเสด็จขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศโดยทันทีให้สมเด็จพระบรมราชประสงค์ได้ทรงประกาศไว้วันแล้ว”

แต่หากเป็นกรณีที่ไม่มีพระรัชทายาทไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ซึ่งเท่ากับว่าพระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ ให้คณะองคมนตรีเป็นผู้เสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามนัยแห่งกฎเกณฑ์โบราณที่ได้จัดลำดับไว้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังรัฐสภาเพื่อรัฐสภาเห็นชอบด้วยเสียงข้างมาก มาตรา ๒๓ วรรคสองบัญญัติว่าในการนี้ (คณะองคมนตรี) จะเสนอพระนามพระราชธิดา(ของพระมหากษัตริย์)ก็ได้ ซึ่งหมายความว่าหากไปติดขัดที่เจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดที่เป็นหญิง และเดิมตามมาตรา ๑๓ “ห้ามมิให้จัดเอาราชนาภิเษกองค์ใด ๆ เข้าไว้ในลำดับสืบราชสันตติวงศ์เป็นอันขาด” ก็เป็นอันว่าไม่ต้องห้ามอีกต่อไป คือให้ถือเสมือนว่าเป็นพระราชโอรสอีกพระองค์ด้วยนั่นเอง แต่ทรงมีสิทธิภายหลังพระราชโอรส และไม่ต้องถือตามลำดับในกฎเกณฑ์โบราณที่ใช้เกณฑ์จากพระราชโอรสลงไปสู่พระราชธิดา เพราะแม้รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่งกล่าวถึงการสืบราชสมบัติว่าเป็นไปโดยนัยแห่งกฎเกณฑ์โบราณแต่ก็ได้บัญญัติว่า การนำกฎเกณฑ์โบราณมาใช้ต้องอยู่ “ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓” ซึ่งมาตรา ๒๓ ให้เสนอพระนามราชธิดาได้ โดยไม่กล่าวถึงการจัดลำดับใด ๆ นอกจากเงื่อนไขว่าต้องเป็นกรณีที่ไม่มีพระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ และเป็นกรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบกับการเสนอพระนามพระราชธิดานั้น อนึ่ง ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถอนพระราชทายาทออกจากตำแหน่ง หรือพระรัชทายาทตกอยู่ในลักษณะบกพร่องหรือลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งเสียแล้ว “บรรดาพระโอรสอีกทั้งบรรดาเชื้อสายโดยตรงของท่านพระองค์นั้น ก็ให้ยกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น” เพราะถือว่าทรงแต่งตั้งพระราชทายาทซึ่งอาจมาจากเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดก็ได้เป็นการเฉพาะพระองค์เท่านั้น ไม่เกี่ยวกับพระโอรสในลำดับถัดลงไปอีกชั้นหนึ่งดังกรณีสมเด็จพระพุทธเจ้าหรือพระราชโอรสอื่น ๆ

นับเป็นเวลานานเกือบ ๖๐๐ ปี กว่าที่การเข้ารับตำแหน่งเป็นประมุขของไทยจะเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนดังในปัจจุบัน ซึ่งบัดนี้ใช้ธรรมเนียมการตั้งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๙ และ พ.ศ. ๒๔๓๗ เป็นเกณฑ์และใช้นัยแห่งกฎเกณฑ์โบราณว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ ซึ่งตราขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นหลักประการแรก ใช้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งวางหลักใหม่มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๔ และคิดแยกไปจากเดิมเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นหลักคู่กันโดยให้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญเสียก่อนว่ามีการแต่งตั้งพระราชทายาทตามธรรมเนียมข้างต้นและตามกฎเกณฑ์โบราณแล้วหรือไม่ หากได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อราชบัลลังก์ว่างลงก็ใช้วิธีเสนอพระนามให้รัฐสภาทราบ หากไม่ได้แต่งตั้งไว้หรือเป็นกรณีที่ไม่มีพระรัชทายาทด้วยเหตุใดก็ตาม ให้พิจารณาพระนามเจ้านายตามลำดับชั้นผู้ควรสืบราชสันตติวงศ์และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎเกณฑ์โบราณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ถ้าหากใช้กฎเกณฑ์โบราณโดยตรงไม่ได้ก็ให้เทียบเคียงโดยอนุโลม เช่น ตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารไม่ปรากฏในกฎเกณฑ์โบราณ ก็ควรเทียบได้กับพระรัชทายาท สมเด็จพระประยูรฯ และสมเด็จพระพุทธเจ้าตามกฎเกณฑ์โบราณ ในบัดนี้ละให้หลวงที่เป็นพระชายาเอกของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯฯ ควรเทียบได้กับตำแหน่งที่กฎเกณฑ์โบราณเรียกว่าพระอัครชายาของสมเด็จพระพุทธเจ้า เป็นต้น นอกจากนั้นอาจมีการเสนอพระนามพระราชธิดาของพระมหากษัตริย์ก็ได้โดยไม่ต้องพิจารณาตามลำดับชั้นในกฎเกณฑ์โบราณ ต่อจากนั้นจึงนำรัฐธรรมนูญมาใช้พิจารณาขั้นตอนการเสนอเรื่องไปยังรัฐสภา ในระหว่างนั้นเมื่อยังไม่มีการอัญเชิญพระรัชทายาทหรือเจ้านายผู้ควรทรงราชย์ขึ้นสืบราชสันตติวงศ์ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน เว้นแต่ในระหว่างนั้นได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ก่อนแล้วก็ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

● วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

ดร.ปฐมภรณ์ ขุนปถวี ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาปรัชญา สาขาวิชาอภิปรัชญาและญาณวิทยา บรรยายเรื่อง *สวัสดิการครอบครัวและเด็กในสังคมไทย : กรณีศึกษาภัยพิบัติสึนามิ* ความโดยสรุปว่า ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อ

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้สร้างความเสียหายให้กับประเทศไทยอย่างมาก ทำให้รัฐบาลต้องมีนโยบายในการจัดการภัยพิบัติอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตโดยมีมิติที่ต้องพิจารณาคือ การจัดการด้านภัยพิบัติ การเฝ้าระวังและระบบเตือนภัย การฟื้นฟูครอบครัวผู้รอดชีวิต ชุมชน และธรรมชาติให้กลับคืน บทความเป็นการปรับปรุงมาจากโครงการการจัดการภัยพิบัติในเอเชีย (Disaster Management in Asia) ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ และโครงการภัยพิบัติสึนามิเป็นโครงการหนึ่งที่ได้รับคามสนับสนุนจากสมาพันธ์นักสังคมสงเคราะห์นานาชาติ (International Federation for Social Workers) ในประเด็นการจัดการภัยพิบัติสึนามิในประเทศไทยนั้น มีองค์การนานาชาติจำนวนมากที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตั้งแต่ช่วงที่เกิดเหตุการณ์จนถึงปัจจุบัน เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้สนับสนุนการทำงานด้านการเป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิต การเยียวยาและการฟื้นฟู กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดี เช่น การเสริมสร้างสถาบันครอบครัวและเด็ก สำนักโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในประเทศไทย เน้นโครงการฟื้นฟูทางสังคม การจัดโครงการหมุนเวียนเงินลงทุน การฝึกอาชีพ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว การปลูกต้นสนตามป่าชายเลนเพื่อป้องกันภัยพิบัติ การสร้างศูนย์ประสานงานระดับชาติเกี่ยวกับระบบการเตือนภัย การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีในการป้องกันภัยพิบัติ และยังมีความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ในประเทศและระหว่างประเทศยังคงดำเนินต่อไป นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้าความรู้ในด้านการจัดการภัยพิบัติจากอดีตถึงปัจจุบัน ตลอดจนผลกระทบต่อเศรษฐกิจครอบครัวและสังคมยังคงเป็นประเด็นในการศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อไป

สำนักวิทยาศาสตร์

● วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วงศ์วิเศษ ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การเพิ่มความสามารในการถ่ายเทความร้อนในระบบปรับอากาศและระบบทำความเย็น (Heat Transfer Enhancement in Refrigeration and Air Conditioning System)” ความโดยสรุปว่า ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น เครื่องปรับอากาศ (Air conditioner) และอุปกรณ์ทำความเย็น (Refrigerator) ถือเป็นเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของสังคมไทย ประกอบกับประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเครื่องปรับอากาศและเครื่องทำความเย็นและส่งออกสินค้าประเภทนี้เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก การทำวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการเตรียมบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้ยิ่งสำคัญยิ่งถือเป็นสิ่งจำเป็น

โดยปรกติกระบวนการแลกเปลี่ยนความร้อนระหว่างของไหล ๒ ชนิดที่มีอุณหภูมิแตกต่างกันสามารถทำได้โดยใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า อุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อน (Heat Exchanger) ถ้าอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนถูกออกแบบมาอย่างดี การถ่ายเทความร้อนก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มความสามารในการถ่ายเทความร้อน (Heat Transfer Enhancement) ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะ (Performance) ของอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อน ซึ่งก็เท่ากับการประหยัดพลังงานหรือเป็นการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า

การบรรยายในครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลงานของผู้บรรยายและคณะ โดยจะกล่าวถึงการนำศาสตร์ทางกลศาสตร์ของไหล (Fluid Mechanics) และเทอร์โมไดนามิกส์ (Thermodynamics) มาประยุกต์เพื่อพัฒนาอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น โดยเน้นที่การเพิ่มประสิทธิภาพและลดการใช้พลังงานของระบบปรับอากาศและระบบทำความเย็น ความรู้ใหม่ต่าง ๆ ที่ได้จากงานวิจัยพื้นฐานเหล่านี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบอุปกรณ์ให้มีสมรรถนะสูงขึ้นได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมโดยตรง ทางกลุ่มวิจัยได้ทำงานวิจัยลงลึกในแต่ละส่วนของเครื่องทำความเย็นและเครื่องปรับอากาศ อย่างละเอียดลึกซึ้งและต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research) เข้าสู่งานวิจัยประยุกต์ (Applied research) จนถึงการผลิตต้นแบบ

ศาสตราจารย์ ดร. นายสัตวแพทย์ณรงค์ศักดิ์ ชัยบุตร ภาควิชาสัตวศาสตร์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาสัตวแพทยศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ดัชนีชี้วัดภาวะ oxidative stress ในพลาสมาของโคมนพันธุ์ผสมที่เลี้ยงในโรงเรือนที่ทำความเย็นและการให้เสริมโคมบีแนนท์ไบโวลูมิโนสโคป” ความโดยสรุปว่า การเลี้ยงโคมนในภูมิภาคเขตร้อนชื้นเช่นประเทศไทย การผลิตน้ำนมมักได้รับผลกระทบจากสภาพ

อากาศร้อน แม้จะมีการคัดเลือกโคที่มีกรรมผสมข้ามพันธุ์ระหว่างโคพื้นเมืองกับโคพันธุ์แท้ที่มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน ช่วยให้การเลี้ยงโคที่สามารถทนต่อสภาพอากาศร้อนได้ดีขึ้น แต่โคพันธุ์ผสมยังมีการให้ผลผลิตน้ำนมต่ำและอัตราการกินอาหารลดลง จึงมีการหาวิธีการต่าง ๆ ในการลดภาวะเครียดจากความร้อนของโคมนพันธุ์ผสมที่ยังมีสายเลือดพันธุ์แท้สูงที่เลี้ยงในสภาพแวดล้อมอุณหภูมิสูง การใช้พัดลมพ่นละอองน้ำเป็นวิธีหนึ่งที่ถูกเลือกใช้ในการลดภาวะ Heat stress เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตน้ำนมในโคมน นอกจากนี้การเพิ่มผลผลิตน้ำนมในโคโดยการใช้ฮอร์โมน bovine somatotropin (bST) พบว่าแม้โคมีการตอบสนองในการให้ผลผลิตนมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๕-๒๕ โดยโคจะต้องได้รับอาหารเพียงพอสำหรับใช้ในการเลี้ยงโคมนน้ำนม ในขณะที่เดียวกันแม้โคจะมีการสร้างความร้อนภายในร่างกายเพิ่มขึ้นจากการเผาผลาญอาหารและการสังเคราะห์โปรตีนที่เพิ่มขึ้นจากผลของ bST อย่างไรก็ตามข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาจากภาวะเครียดจากความร้อนที่มีผลต่อกลไกการเกิด oxidative stress ที่จะส่งผลต่อการทำงานของร่างกายและผลผลิตน้ำนมในโคมนพันธุ์ผสมยังมีรายงานน้อยโดยเฉพาะ ในโคมนที่ได้รับการฉีดฮอร์โมน bST และเลี้ยงในโรงเรือนภายใต้ระบบพัดลมพ่นละอองน้ำ

การศึกษาผลของการให้โคมบีแนนท์ไบโวลูมิโนสโคปเสริมในโคมนที่เลี้ยงในโรงเรือนที่มีการทำให้อุณหภูมิโดยการใช้พัดลมพ่นละอองน้ำ ต่อการเปลี่ยนแปลงของดัชนีชี้วัด oxidative stress ในพลาสมาของโคมนพันธุ์ผสมไฮสโตน ร้อยละ ๘๗.๕ จำนวน ๑๐ ตัว โดยแบ่งโคมนที่ศึกษาออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๕ ตัว ที่เลี้ยงอยู่ในโรงเรือนปกติ (NS) เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับความเย็นและกลุ่มที่อยู่ในโรงเรือนที่มีพัดลมพ่นละอองน้ำเป็นกลุ่มที่ได้รับความเย็น (MF) โคมนแต่ละตัวในทั้ง ๒ กลุ่มจะได้รับเสริมโคมบีแนนท์ไบโวลูมิโนสโคป (rbST) โดยการฉีด rbST เข้าใต้ผิวหนังขนาด ๕๐๐ มก. ติดต่อกัน ๓ ครั้งห่างกันทุก ๑๔ วัน ในแต่ละระยะของการให้นม (ระยะต้นระยะกลาง และระยะท้ายของการให้นม) จากการวัดอุณหภูมิแวดล้อม ในโรงเรือน MF ในช่วงเวลา ๑๓.๐๐ น. พบว่า จะต่ำกว่าในโรงเรือน NS อย่างมีนัยสำคัญแต่ความชื้นสัมพัทธ์จะสูงกว่า โคมนที่เลี้ยงในโรงเรือน NS จะมีอุณหภูมิร่างกายทางทวารหนักและอัตราการหายใจสูงกว่าโคมนที่เลี้ยงในโรงเรือน MF อัตราการให้นมจะเพิ่มขึ้นในโคมนทั้งที่เลี้ยงอยู่ในที่เย็นและโรงเรือนปกติเมื่อมีการให้ rbST ในทุกระยะของการให้นม การตรวจระดับความเข้มข้นของค่า sulfhydryl (SH) residue และ thiobarbituric acid reactive substance (TBARS) ในพลาสมาไม่พบการเปลี่ยนแปลงในโคมนทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่ว่าจะได้รับสารเสริม rbST หรือไม่ แต่ค่าความเข้มข้นของ ascorbic acid ในพลาสมาและในน้ำนมของโคมนที่เลี้ยงในโรงเรือน NS จะมีค่าต่ำกว่าโคมนที่อยู่ในโรงเรือน MF ในระยะต้นและระยะกลางของการให้นม จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของระดับ ascorbic acid ที่เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ทั้งในพลาสมาและในน้ำนมจะเป็นตัวชี้วัดที่ไวต่อภาวะ oxidative stress ในโคมนพันธุ์ผสม เมื่ออยู่ในภาวะแวดล้อมอุณหภูมิสูง

ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาการประมง บรรยายเรื่อง “มาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกับระบบนิเวศของลุ่มน้ำโขง” ความโดยสรุปว่า มาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ จะบ่งชี้สิทธิของบุคคลในการที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในหมวดที่สองของมาตรานี้ได้กำหนดให้มืองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (NGOs) และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐบาลได้ดำเนินการให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเฉพาะกาล (กอสส.) ขึ้น และมีภาระเสนอร่าง พรบ. องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หน้าของ กอสส. คือการให้ความเห็นแก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

แม่น้ำโขงได้เอื้อประโยชน์ให้กับประชากรมากกว่า ๖๐ ล้านคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำแห่งนี้ตั้งแต่ตอนบนจนถึงตอนล่าง การใช้ประโยชน์ในอดีตไม่เคยเป็นปัญหาหากนักในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของปริมาณการไหลของแม่น้ำ เพราะส่วนใหญ่เป็นการใช้ไปในกิจกรรมทางการเกษตรและการประมง ต่อมาการเพิ่มของราคาเชื้อเพลิงฟอสซิล ทำให้มีการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า รวมทั้งการป้องกันภาวะน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากและเพิ่มปริมาณน้ำในหน้าแล้ง อย่างไรก็ตามการสร้างเขื่อนก่อให้เกิดประเด็นปัญหาสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อประมงและภาวะ

สมดุลของนิเวศวิทยาของแม่น้ำได้ นอกจากนี้ภาวะการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมีผลทำให้อุณหภูมิอากาศสูงขึ้นก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ธารน้ำแข็งหลายแห่งที่ให้น้ำแก่แม่น้ำโขงในบริเวณต้นน้ำมีสภาพที่ลดขนาดลง เนื่องจากการละลายที่เร็วกว่าการสะสมตัวของน้ำแข็ง ซึ่งในระยะต่อมาก็จะมีผลทำให้การให้น้ำแม่น้ำโขงลดลง ภาวะต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นภาวะคุกคามที่มีต่อแม่น้ำซึ่งควรได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง และควรมีความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ในปัจจุบันมีเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำที่สร้างเสร็จและดำเนินการแล้ว ๓ แห่งในแม่น้ำโขงที่อยู่ในเขตประเทศจีน ประเทศจีนมีโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำอีกหลายแห่งในแม่น้ำโขงในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ขณะนี้ยังไม่มีการสร้างเขื่อนในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงตอนล่างถึง ๑๑ แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งอยู่ในระยะการพัฒนาดังกล่าวแตกต่างกัน และมีอยู่หนึ่งแห่งที่จะเป็นเขื่อนกั้นแม่น้ำสายหลักในบริเวณจังหวัดอุบลราชธานี โครงการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดภาวะคุกคามต่างๆ มีผลต่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งต่อมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ดังนั้นมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน ย่อมต้องให้ความสำคัญ

สำนักศิลปกรรม

● วันอังคารที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ดร.นิตยา กาญจนวรรณ ภาควิชาศิลปกรรมศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภาษาไทย บรรยายเรื่อง *การทำให้เป็นไทย Thai-ization* ความโดยสรุปว่า “การทำให้เป็นไทย” มีทั้งความหมายกว้างและความหมายแคบ ความหมายกว้างหมายถึงการทำให้เป็นไทยที่อาจรวมไปถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่นับว่า “เป็นไทย” ทั้งที่แสดงออกทางกาย วาจา และใจ ดังเช่นที่สังคมอังกฤษในสมัยโบราณเคยตกอยู่ใต้อิทธิพลของสังคมโรมัน จึงเกิดกระบวนการที่เรียกว่า Romanization หรือการทำให้เป็นโรมันในด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต การแต่งกาย ฯลฯ เพราะเกิดความนิยมว่าวัฒนธรรมโรมันเป็นวัฒนธรรมที่สูงกว่าวัฒนธรรมเดิม

“การทำให้เป็นไทย” ในความหมายทางด้านวัฒนธรรมบางครั้งก็สร้างความไม่พอใจให้แก่คนบางกลุ่ม เช่น ผู้คนในบางท้องถิ่นในประเทศไทยที่ไม่ต้องการให้วิถีชีวิตของคนในถิ่นถูก “ทำให้เป็นไทย” ในทำนองเดียวกับที่คนไทยบางกลุ่มก็ไม่ต้องการให้สังคมไทยตกอยู่ใต้อิทธิพลของ Americanization, Japanization หรือ Koreanization

“การทำให้เป็นไทย” ในความหมายแคบหมายถึงการใช้ตัวอักษรไทยเขียนคำในภาษาที่ไม่ได้ใช้ตัวอักษรไทย หรือเขียนคำในภาษาที่ไม่เคยมีระบบเขียนมาก่อน อักษรโรมันหรืออักษรละตินคือชุดตัวอักษรที่ภาษาส่วนใหญ่ในยุโรปและอเมริกา นำมาใช้เป็นตัวแทนในระบบการเขียน ต่อมาได้แพร่หลายไปสู่ภาษาในทวีปอื่น ๆ อีก ทั้งในออสเตรเลีย แอฟริกา และเอเชีย ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน แต่ละภาษาก็ได้นำอักษรโรมันไปใช้แทนเสียงในภาษาของตน โดยอาจจะดัดแปลงรูปร่างไปบ้างและอาจจะไม่ได้ใช้เสียงเดียวกันกับที่ภาษาอื่นนำไปใช้ได้ เช่น ในระบบพินอินของภาษาจีนตัว b ออกเสียงคล้าย ป ปลา ในภาษาไทย ไม่เหมือนกับเสียง b ในภาษาอังกฤษ ซึ่งออกเสียงคล้าย บ ใบไม้ ในภาษาไทย ฉะนั้นเมืองหลวงของประเทศจีน Beijing จึงอ่านว่า [เป่ย์จิง] ไม่ใช่ [เบจิง]

ในทำนองเดียวกันการนำอักษรไทยไปใช้ในระบบการเขียนของภาษาอื่น ไม่ว่าภาษานั้นจะมีระบบการเขียนอยู่แล้วหรือไม่ก็อาจจะเรียกได้ว่า Thai-ization หากเราเรียกการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันหรือการเขียนภาษาไทยด้วยอักษรโรมันว่า Romanization (การถอดอักษรอื่นเป็นอักษรโรมัน) การใช้อักษรไทยเขียนแทนอักษรอื่นก็น่าจะเรียกได้ว่า Thai-ization (การถอดอักษรอื่นเป็นอักษรไทย) เช่นกัน

ในกรณีของภาษาที่ยังไม่เคยมีระบบเขียนมาก่อน เราก็อาจจะนำตัวอักษรชุดใดชุดหนึ่งเข้าไปเป็นตัวแทนของเสียงในภาษานั้น ๆ ได้ ดังเช่นที่คณะนักลอบศาสนาอเมริกันได้นำอักษรโรมันเขียนภาษาอาวายใน ค.ศ. ๑๘๒๖ (พ.ศ. ๒๓๖๙) วิธีการเช่นนี้อาจจะเรียกได้ว่า การใช้อักษรโรมันแทนเสียง (Romanized transcription)

ในกรณีของภาษาไทยท้องถิ่นที่ยังไม่มีตัวอักษรใช้ เราก็อาจจะนำตัวอักษรไทยไปใช้เขียนภาษาเหล่านั้นได้ วิธีการเช่นนี้ก็อาจจะเรียกว่า การใช้อักษรไทยแทนเสียง (Thai-ized transcription) ได้เช่นกัน ดังในกรณีของภาษาของ ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร ใช้พูดกันในหมู่ชาวของใน ระยอง จันทบุรีและตราด มีผู้พูดทั้งหมด ๕,๕๐๐ คน ในกัมพูชามี ๕๕,๐๐ คน ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาระหว่างจังหวัดจันทบุรีของไทยกับจังหวัดโพธิสัตว์ของกัมพูชา การฟื้นฟูภาษาท้องถิ่นด้วยการใช้อักษรไทยเขียนนี้นับว่าเป็นการรักษา

วัฒนธรรมท้องถิ่นไว้มิให้สูญสิ้น ราชบัณฑิตยสถานจึงได้ตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่นี้ นั่นคือ คณะกรรมการจัดทำระบบเขียนภาษาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ตัวอักษรไทย

ในกรณีที่ภาษามีระบบการเขียนอยู่แล้ว ก็อาจจะมีการเสนอให้ใช้อักษรอีกชุดหนึ่งเขียนภาษานั้นเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เช่น การใช้อักษรไทยเขียนคำภาษาสันสกฤต การใช้อักษรโรมันเขียนคำภาษาไทย ที่เรียกกันว่า การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน ภาษาที่คณะกรรมการฯ เสนอใช้อักษรไทยเพื่อระบบการเขียนภาษาหนึ่งก็คือ ภาษามลายูปาตานี ซึ่งใช้กันในพื้นที่ซึ่งเป็นอาณาเขตของ “เมืองปาตานี” ในอดีต อันหมายรวมถึงพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสในปัจจุบัน แต่เดิมภาษานี้เขียนด้วยอักษรอาหรับ ซึ่งเป็นอักษรอาหรับที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเขียนคำภาษามลายู

ระบบการเขียนภาษามลายูปาตานีที่ใช้อักษรไทยเป็นฐานนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้ใช้ในโครงการการเรียนการสอนแบบทวิภาษา โดยให้ผู้เรียนใช้ภาษามลายูเขียน (มลายูปาตานี/สตูล) และภาษาไทยเป็นสื่อ ผู้เรียนซึ่งเริ่มหัดอ่านเขียนผ่านภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทยก่อนก็จะสามารถถ่ายถอดทักษะการอ่านเขียนด้วยอักษรไทย เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น ส่วนข้าราชการที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้และผู้สนใจทั่วไปก็สามารถเรียนรู้อักษรภาษามลายูได้ง่ายขึ้น

เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ได้มีรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ว่านักเรียนในโรงเรียน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ทดลองเรียนแบบนี้มีผลการเรียนภาษาไทยดีขึ้นถึง ๓๕ เปอร์เซ็นต์ นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุขในห้องเรียนและหนีเรียนน้อยลง ทั้งนี้ก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอนแบบใหม่นี้ นักเรียนไม่มีความสุขกับบทเรียน เพราะทุกอย่างสอนเป็นภาษาไทยโดยไม่มีความรู้หรือตัวช่วย เมื่อนำภาษาท้องถิ่นมาช่วยก็ทำให้การเรียนดีขึ้นเป็นอย่างมาก

ฉะนั้นการใช้อักษรไทยเขียนภาษาท้องถิ่น ไม่ว่าจะแบบ Thai-ization (การถอดอักษรอื่นเป็นอักษรไทย) หรือ Thai-ized transcription (การใช้อักษรไทยแทนเสียง) จึงมีคุณูปการอย่างยิ่งต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในท้องถิ่นที่มีได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ผลที่ตามมาก็คือความเข้าใจอันดีของคนในชาติเดียวกันที่แม้ว่าจะใช้ภาษาแม่ต่างกันก็ตาม

● วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์ ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยแก้ว บรรยายเรื่อง *พระราชมงคล*

ศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา พันธุเจริญ ภาควิชาศิลปกรรมศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร บรรยายเรื่อง *แบบเรียนวิชาการประสานเสียง ฉบับทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายของพระเจ้านครราชสีมา* ความโดยสรุปว่า การประสานเสียง (harmony) เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการวางเสียงประสาน เป็นกระบวนการกำหนดกลุ่มเสียงหรือคอร์ด และกำหนดท่วงทำนองเสียง เสียงประสานเป็นส่วนประกอบสำคัญของดนตรีที่เกิดขึ้นในแนวตั้งพร้อมสอดประสานรับกับทำนองได้อย่างเหมาะสม

การประสานเสียงเป็นกระบวนการที่มีหลักการที่เป็นแบบแผนชัดเจนมาเป็นเวลากว่า ๔๐๐ ปีแล้ว และยังคงเป็นหัวใจของดนตรีสากล เป็นเนื้อหาวิชาการด้านดนตรีซึ่งผู้เรียนดนตรีในทุกมุมโลกต้องศึกษา เมื่อเป็นรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ย่อมมีความต้องการตำราด้านนี้ ในประเทศไทย แบบเรียนวิชาการประสานเสียง ฉบับทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ของพระเจ้านครราชสีมา เป็นตำราวิชาการประสานเสียงที่ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกของประเทศ โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๔ เนื่องจากตำราวิชาการประสานเสียงทุกยุคทุกสมัยยังคงอิงเนื้อหาเดิมเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาจึงอยู่ในกรอบเดิมมาตลอด แต่จุดที่เปลี่ยนไปจากตำรารุ่นเก่า ก็คือ การใช้ภาษา แบบเรียนวิชาการประสานเสียง ฉบับทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ของพระเจ้านครราชสีมา มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยหลายแง่ เช่น การเลือกใช้คำ การบัญญัติศัพท์ การสร้างคำ การทับศัพท์ การย่อคำ การใช้อักษรย่อ ฯลฯ รวมถึงการใช้สำนวนภาษาที่ไม่คุ้นหูในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีข้อคิดที่ดีสำหรับนักดนตรี นับเป็นตำราที่มีคุณค่าด้านดนตรี ด้านประวัติศาสตร์ เนื้อหาไม่ล้าสมัย สมควรที่จะได้รับการเผยแพร่ให้กว้างขวางต่อไป

● วันอังคารที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์ ศรีสวัสดิ์ พูลทรัพย์ ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บรรยายเรื่อง *พระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว* ความโดยสรุปว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยอย่างยิ่งต่องานวรรณกรรมทั้งไทยและต่างประเทศ ทรงพระราชนิพนธ์

งานวรรณกรรมทุกแขนงไว้เป็นจำนวนมากไว้กว่า ๗๐ เรื่อง ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ในรูปของบทละคร เรื่องสั้น สารคดี งานแปลและงานปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมแก่รสนิยมของคนไทย ทรงฟื้นฟูการละครทั้งแบบไทยและแบบตะวันตก ดังนั้น ประชาชาติไทยจึงถวายพระสมัญญาภิไธยแต่พระองค์ว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ซึ่งแปลว่า ผู้ทรงเป็นปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่

วรรณกรรมรามเกียรติ์ในภาษาไทย พบได้ตั้งแต่สมัยอยุธยา ธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีบทละครรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑ ซึ่งเป็นฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด มีครบทุกตอนแต่ต้นจนจบ บทละครรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ ไม่จบทั้งเรื่อง เริ่มต้นตั้งแต่พระรามให้หนุมานไปถวายแหวนแก่นางสีดา ไปจนถึงราชาภิเษกพระราม อีกตอนหนึ่งเริ่มตั้งแต่พระรามประพาสป่า นางออดุลยพิศกลางนางสีดา ไปจนถึงการอภิเษกพระรามกับนางสีดาที่เขาสไกรลาสแล้วทั้งสองเสด็จกลับเมือง นอกจากนี้ยังมีบทพากย์ในพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ ตอนนางลอย นาคบาศ พรหมลลวรี ศักดิ์มงคลรวิตรี และเอราวัณ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ มีโคลงภาพรามเกียรติ์จารึกใต้แผ่นศิลาจำหลักติดพันกรอบพระอุโบสถวัดพระเชตุพนฯ ไม่ครบทั้งเรื่อง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดงเพียงคนเดียว สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์โคลงรามเกียรติ์ด้วยพระองค์เอง ๒๒๔ บท และทรงชักชวนพระบรมวงศานุวงศ์และนักปราชญ์ข้าราชการร่วมกันแต่งโคลงอธิบายภาพรามเกียรติ์ไว้ที่ผนังพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดารามทั้งเรื่อง รวมเป็นโคลงจำนวน ๔๙๘๔ บท

บทละครรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครรามเกียรติ์ไว้หลายตอนเพื่อใช้แสดงโขน มีเป็นลำดับชุดดังต่อไปนี้

๑. สีดาหาย ตอนที่ ๑ : สุรปะนขาหึง ตอนที่ ๒ : ตามกวาง
๒. เผลอลงกา
๓. พิเภกข่มลูกขี้
๔. จองถนอม (มี ๒ ตอน)
๕. ประเดิมศึกลงกา ตอนที่ ๑ : ศุภะสารีณปลอมพล ตอนที่ ๒ : สุคริพหักฉัตร ตอนที่ ๓ : องคตลือลาร
๖. นาคบาศ

เหตุผลที่ทรงพระราชนิพนธ์และความแตกต่างจากบทละครที่มีมาก่อน ดังที่ทรงอธิบายไว้ในคำนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์ว่า “บทละครเรื่องรามเกียรติ์ที่รวมอยู่ในเล่มนี้ เป็นบทที่ข้าพเจ้าได้แต่งขึ้นเป็นครั้งแรกสำหรับเล่นโขน มิได้ตั้งใจที่จะให้เป็นหนังสือกวีนิพนธ์สำหรับอ่านเพราะ ๆ หรือดำเนินเรื่องราวติดต่อกันฉะฉานเลย บทเหล่านี้ได้แต่งขึ้นสำหรับความสะดวกในการเล่นโขนโดยแท้ จึงมีทั้งคำกลอนอันเป็นบทร้อง บทพากย์ และเจรจาอย่างโขนระคนกันอยู่ ตามแต่จะเหมาะแก่การเล่นออกโรงจริง ๆ” และทรงออกตัวว่า “ข้าพเจ้ามิได้ตั้งใจที่จะแต่งบทเหล่านี้ขึ้นใหม่เพื่อแข่งขันกับพระราชนิพนธ์เก่า เป็นแต่มีความตั้งใจที่จะดำเนินเรื่องโดยทางที่แปลกกว่าที่เคยมีมาแล้ว เพื่อชวนให้คนดูนึกแปลกหนอยเท่านั้น” และทรงอธิบายว่ามีได้ทรงพระราชนิพนธ์โขนที่เรียกว่าชุดใหญ่ เช่น ชุดนางลอย เพราะทรงทราบดีว่า “ถึงข้าพเจ้าจะแต่งขึ้นใหม่ก็คงสู้บทพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๒ ไม่ได้เลยเป็นแน่นอน” ส่วนชุดพรหมลลวรีก็ทรงรู้สึกอีกว่า “คงจะแต่งสู้พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๑ ไม่ได้” ส่วนเหตุผลสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ ทั้ง ๒ ชุดนี้ไม่ปรากฏในเรื่องรามายณะของพระวาลมิกิ ส่วนชุดจองถนอมเรื่องนางมัจฉาก็แปลบวิราวมาขนศิลาไปนั้นก็ไม่มีในรามายณะ “ในบทละครของข้าพเจ้าจึงไม่มี”

อีกประการหนึ่งนามตัวละครในบทรามเกียรติ์ของรัชกาลที่ ๖ เขียนสะกดตัวอักษรต่างกับที่เคยใช้กันมา เช่น “พระลักษมณ์” (แทน “พระลักษณ”) “สุรปะนขา”

(แทน “สำมะนักษา”) “พิษณ” (แทน “พิศน”) “มารัจ” (แทน “มารัจ”) “องคต” (แทน “องคต”) ทศกรรฐ์ (แทน “ทศกัณฐ์”) “พิเภกษณ” (แทน “พิเภก”) “กุมภกรรณ” (แทน “กุมภกรรฐ์”) “มหาปรครวะ” หรือ “มหาปรครวาลู” (แทน “เปาวานาลู”) “ที่เขียนสะกดใหม่เช่นนี้เพื่อให้ถูกต้องตามของเดิมในคัมภีร์รามายณะ มิใช่แผลงเล่นเลย ๆ ”

ส่วนชื่อวานรและรายละเอียดเกี่ยวกับภควาวานรบางตัวก็ทรงถือตามรามายณะ เช่น นิลนลในรามเกียรติ์ ในรามายณะคือคนลลุกพระวิศวะกรรม จึงแต่งเสือด่าหน้าดำ ส่วนนิลภัทรในรามเกียรติ์คือ นิล ในรามายณะ เป็นลูกพระเพลิง แต่งเสือด่าหน้าดำแดง ชมพพาน ในรามายณะเป็นหมี จึงแต่งเครื่องเป็นหมีในรามเกียรติ์ของพระองค์ นอกจากนี้ทรงพบยักษ์ชื่อใหม่ ๆ ซึ่งไม่ปรากฏในรามเกียรติ์ จึงทรงคิดหน้าโขนขึ้นใหม่ เช่น ประหัสต์ เสนาบดีของทศกรรฐ์ ทรงให้มีหน้าม่วงแก่ มงกุฎกนก เป็นต้น ทรงกล่าวไว้ด้วยว่า วิชาของพิเภกษณในรามายณะชื่อ นันทา มิใช่เบญจกายดังในรามเกียรติ์ ชื่อครของพระรามซึ่งมีทั้งหมด ๕ เล่ม บางเล่มเรียกเพี้ยนไปในรามเกียรติ์

ส่วนในเรื่องเรื่องนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวว่า “แท้จริงเนื้อเรื่องรามเกียรติ์ฉบับของข้าพเจ้ากับฉบับพระราชนิพนธ์ก่อน ๆ นี้ก็ไม่ผิดเพี้ยนกันปานใดนัก เป็นแต่แปลกในวิธีดำเนินการบางตอนเท่านั้น” ตัวละครที่แปลกไปจากรามเกียรติ์ฉบับก่อน ๆ มากก็คือ พิเภกษณ ลักษณะเด่นของพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ในรัชกาลที่ ๖

ประการที่ ๑ เนื่องจากรามเกียรติ์ในฉบับรัชกาลที่ ๖ แต่งขึ้นเพื่อใช้เล่นโขน จึงมีทั้งบทเล่าเรื่อง บทเจรจา บทพากย์ มิใช่ดำเนินเรื่องไปเรื่อย ๆ ดังรามเกียรติ์ในฉบับรัชกาลที่ ๑ ทรงเลือกเฉพาะตอนที่เหมาะแก่การแสดงโขนมาทรงพระราชนิพนธ์ มิได้ดำเนินเรื่องไปตามลำดับติดต่อกันไป

ประการที่ ๒ แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะตรัสว่าทรงพระราชนิพนธ์ตามรามายณะของอินเดีย แต่ได้ทรงพระราชนิพนธ์ตามเรื่องเดิมทุกตอน (เช่น หนุมานก็ยังคงเป็นลูกพระพาย มิใช่ลูกพระอิศวร) และบางตอนที่คล้ายรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑ เช่น ดับไฟที่หางด้วยการเอาหางมโนปาก เพียงแต่ไม่ตอไปขอคำแนะนำจากฤๅษีก่อนดังเช่นในฉบับรัชกาลที่ ๑

ประการที่ ๓ ในเรื่องที่ดีกว่าเดิมไปมากนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยึดของเดิมเป็นหลักเพื่อความเป็นธรรมแก่ตัวละคร ดังจะเห็นว่าชุดพิเภกษณลูกขี้ ทรงให้พิเภกษณเป็นยักษ์มีเหตุผล กล่าวพูดกล่าวทำไม่เกรงกลัวทศกรรฐ์จนกลายเป็นตัวตลกดังในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑ พิเภกษณกล้าท้าทายทศกรรฐ์และตีเถียนอินทรีชิต เมื่อถูกทศกรรฐ์ข่มไว้ก็มาขอพึ่งพระราม

ประการที่ ๔ เรื่องพิเภกษณเป็นโขนนั้น ไม่มีในฉบับรัชกาลที่ ๖ เมื่อศุภะและสารีณปลอมเป็นลิงเข้าไปสยบชาวในค่ายพระราม พิเภกษณดูออกว่าเป็นยักษ์แปลงมา เพราะยักษ์ด้วยกันจะดูท่าทางลักษณะออก ในศิกนาคบาศ พิเภกษณและ ๔ เสณีคู่ใจก็ออกรบอย่างองอาจด้วย โดยพยายามเข้าห้ำมอินทรีชิต แต่อินทรีชิตไม่ฟังพิเภกษณ กลับต่อสู้กัน พิเภกษณป้องกันตัว แต่ไม่ต้องการฆ่าหลาน พวกวานรเกรงว่ากบกับหลานจะฆ่ากันจึงเข้าไปรบกับอินทรีชิตและไพร่พล อินทรีชิตนิมิตรูปมาของตนเองไว้ ๘ ทิศ ล่อให้วานรไล่จับรูปมาฯ ตนเองแผลงศรนาคาศไปยิงพระรามและพระลักษมณ์ โขนชุดนาคบาศฉบับรัชกาลที่ ๖ และฉบับรัชกาลที่ ๒ มีรายละเอียดไม่เหมือน เช่น อินทรีชิตแผลงศรไปตองพระลักษมณ์สลบเพียงองค์เดียว และพระรามแผลงศรเป็นครุฑไปสังหารนาค พระลักษมณ์จึงฟื้น ส่วนยักษ์ผู้สร้างรูปนิมิตขึ้นจำนวนหนึ่งเพื่อล่อพระรามคือมังกัณฐ์ พระรามต้องยิงด้วยศรพรหมลลวรี มังกัณฐ์จึงตาย สรุปได้ว่าโขนฉบับรัชกาลที่ ๖ แสดงต่างไปจากฉบับรัชกาลที่ ๒ พอควร ความแตกต่างเป็นการสร้างเรื่องให้น่าสนใจและแปลกใหม่ อีกประการหนึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าเนื้อเรื่องในฉบับรัชกาลที่ ๒ ค่อนข้างล้นจน เช่น มีตอนอินทรีชิตชบพรหมลลวรี ซึ่งเป็นชื่อครของพระราม ท่านจึงทรงข้ามตอนนี้ไป.

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน

โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๒ หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ไขปัญหาภาษาไทย

- ถาม** คำว่า **สันติ** และ **สันติวิธี** มีความหมายว่าอย่างไร
- ตอบ** ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุความหมายของคำ ทั้ง ๒ ไว้ดังนี้
- คำว่า **สันติ** เป็นคำนาม หมายถึง **ความสงบ เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ.**
- คำว่า **สันติวิธี** เป็นคำนาม หมายถึง **วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจรจาสงบศึกโดยสันติวิธี.**
- ถาม** คำว่า **พระราชกฤษฎีกา, พระราชกำหนด และพระราชบัญญัติ** มีความหมายอย่างไรบ้าง
- ตอบ** ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุความหมายของคำ ทั้ง ๓ ไว้ดังนี้
- คำว่า **พระราชกฤษฎีกา** เป็นคำนามที่ใช้ในทางกฎหมาย หมายถึง **บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เพื่อใช้ในการ บริหารราชการแผ่นดิน.**
- คำว่า **พระราชกำหนด** เป็นคำนามที่ใช้ในทางกฎหมาย หมายถึง **บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ บริหารให้ใช้บังคับตั้งเช่นพระราชบัญญัติในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะหรือในระหว่างสมัยประชุมของรัฐสภาถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน.**

- คำว่า **พระราชบัญญัติ** เป็นคำนามที่ใช้ในทางกฎหมาย หมายถึง **บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา.**
- ถาม** คำว่า **สภา** และ **สภาผู้แทนราษฎร** มีความหมายอย่างไร
- ตอบ** ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุความหมายไว้ดังนี้
- คำว่า **สภา** เป็นคำนาม หมายถึง **องค์การหรือสถานที่ประชุม เช่น สภาผู้แทนราษฎร สภาสตรีแห่งชาติ สภามหาวิทยาลัย วุฒิสภา.**
- ส่วนคำว่า **สภาผู้แทนราษฎร** เป็นคำนาม ความหมายทางกฎหมาย คือ **สภานิติบัญญัติสภาหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมกับวุฒิสภาแล้วประกอบเป็นรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๔๐) สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ และมีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามระบอบการปกครองแบบรัฐสภา.**
- ถาม** คำว่า **landslide** ใช้ศัพท์บัญญัติว่าอะไร และมีความหมายอย่างไร
- ตอบ** ศัพท์ธรณีวิทยา คำว่า **landslide** ใช้ศัพท์บัญญัติว่า **แผ่นดินถล่ม** หมายถึง **คำทั่วไปที่ใช้เรียกการเคลื่อนที่ของแผ่นดินและกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของดิน หิน ตามแนวลาดชัน เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก การเคลื่อนที่ของมวลเหล่านี้มีความเร็วปานกลางถึงเร็วมาก.**

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไพรัชณีดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน	เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน	จัดทำโดย บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ	ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์บริการวิชาการ ราชบัณฑิตยสถาน			
			นางสาวบุญธรรม กรานทอง			
			นางทิพาภรณ์	ธาริเกษ	นางกนกวรรณ	ทองตะโก
			นางสาวพินะ	บุญประดิษฐ์	นางสาวกุลศิรินทร์	นาคไพจิตร
			นางสาวอารี	พลดี	นางพรทิพย์	เดชทิพย์ประภาพ
			นางสาวปิยรัตน์	อินทร์อ่อน	นายอาคม	คงทน
			นางสาวกระลำภักษ์	แพรกทอง	นายอภิเดช	บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๙